

Kulturni center ob Metelkovi ulici

Od morišča do svetišča

Le malo ljudi ve, da je na južnem trgu sredi nekdanje vojašnice ob Metelkovi ulici naravoversko svetišče. Srce obrednega prostora je lipa, ki so jo tam posadili leta 1997. Okrog nje je položenih dvanajst kamnov, ki simbolizirajo povezanost, saj so jih muzeju podarili kamnolomi iz različnih slovenskih pokrajin. Ob obredni lipi smo se srečali z Markom Hrenom, za katerega je Metelkova nesporno največje kulturno središče v državi in predvsem največji infrastrukturni zalogaj na področju kulture v samostojni Sloveniji.

Na dvanajstem kamnu je napis »Staroslavov hram. Obredna Lipa.« V nadaljevanju pa so na njem povzeta zgodovinska dejstva:

Lipa je tudi na Slovenskem tradicijsko drevo, ki so ga v nekaterih pokrajinah sadili ob postavitvi novega doma. Na pobudo Inje Smrdel, tedanje direktorice Slovenskega etnografskega muzeja, so lipo posadili ob selitvi v prvo prenovljeno muzejsko hišo v staobnem sestavu na Metelkovi v letu 1997. V naslednjem letu so nato okoli nje postopoma namestili enajst kamnov iz delujočih kamnolomov iz različnih slovenskih pokrajin; zaradi opustitve kamnoloma v Beli krajini je izostal le dvanajsti kamen. Lipa je ob Slovanski Rodnoverski Veči 2015

Naravoversko svetišče stoji na kraju, ki je bilo stoletja kraj zaprtosti in zatiranja, zdaj pa je žarišče odprtosti in povezanosti z globinsko identiteto.

pridobila položaj obrednega drevesa slovanskih naravovercev. Zanjjo skrbi Akademija Staroslavov hram.

Ob 20. obletnici prihoda SEM v kulturni center ob Metelkovi ulici sta dvanajsti kamen lipi podarila Rajko Setnikar in Marko Hren. Med obstoječe kamne so ga obredno umestili med poletnim sončnim obratom in praznovanjem Žive v poletju 2017.

Marko Hren je pojasnil, da je leta 2017 zaključen kozmogram ob obredni Lipi zaključil obredno linijo. »Ta linija vodi od upasanske obredne tise na vhodu v Metelkovo pri kavarni Slovenskega etnograf-

skega muzeja do obredne lipa slovanskih rodnovernih skupnosti na osrednjem trgu ter nato do severnega vhoda na Metelkovo. Tam smo davnega leta 1993 preskočili ograjo ter tako kulturni produkciji v Ljubljani zagotovili prostor, ki ji pripada. Tiso sem podaril in posadil pri Slovenskem etnografskem muzeju ob prihodu muzeja na Metelkovo leta 1997.«

Pristavi, da je tiso izbral zato, ker simbolizira večnost, lipa pa ponazarja gostoljubnost. Obe drevesi simbolizirata tudi stik s predniki.

ZGODOVINA TRGA NA METELKOVI

Še v devetnajstem stoletju je bil ta predel severno od tedanje Vidovdanske ulice na robu mesta. Imenoval se je Kravja dolina. Ime je dobil zaradi pašnikov in njiv ter tamkajšnjih kravjih semnje. Kasarno so zgradili na Friškovcu, nemško Freistätte, ki pomeni morišče. Zgradili so jo torej v neposredni sosesčini krvave rihte, kjer so svojčas obglavljali in obešali hudo delce in heretike. Približno na tem mestu naj bi se Ljubljani najtesneje približali tudi Turki. Nato je tu zrasla vojašnica, ki je bila priča stoletni zgodovini. V njej so se v kratkem času izmenjale številne tuje vojske: Habsburžani, Italijani in Nemci. Ukaze so dobivali z Dunaja, iz Rima, Berlina in Beograda, nikdar pa iz Ljubljane same.

Marko Hren v svoji knjigi *Duhovno vodstvo v Sloveniji nekoč in danes* razlaga, da prostor ob Metelkovi ulici z zgodovinskimi pulzi utripa natančno v stoletnem ritmu. Leta 1789 na dan padca Bastilje se rodi slovenski rimskokatoliški duhovnik in slovničar Franc Serafin Metelko (1789–1860) in to je letnica rojstva toponima oziroma imena ulice Metelkova. Leta 1889 je tu

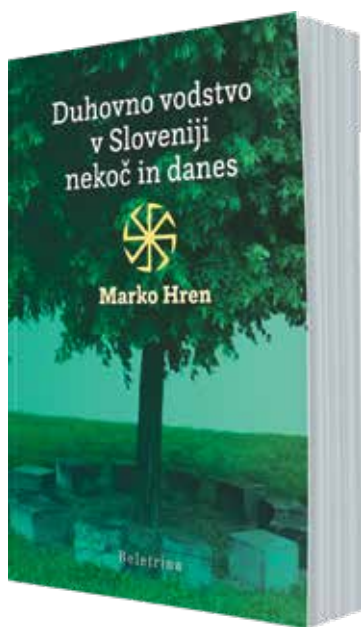

Graf meritve Schumannove resonance za april 2017

Foto T. Sveče

zgrajena paviljonska gradnja, kar predstavlja rojstvo zaključenega prostora. Leta 1989 se ob slovenski pomladi aktivira civilna družba z demonstracijami ob kasarni ob aretacijah Janše, Borštnerja, Tasiča in Zavrla. To vdihne prostoru novega duha, navdiha, vsebino. Takrat se je Marku Hrenu tudi porodila zamisel o spreobrnitvi štaba vojske na Metelkovi v ustvarjalni grozd.

Ni torej naključje, da je naravoversko obredno svetišče urejeno na kraju, ki je bilo stoletja kraj zatiranja, zaprtosti in represije, potem pa je postalo žarišče novega duha in navdiha, odprtosti, ustvarjalnosti in povezanosti z globalno identiteto.

Naslovnico knjige »Duhovno vodstvo v Sloveniji nekoč in danes« avtorja Marka Hrena krasi naravoversko svetišče s trga na Metelkovi ulici. Knjiga, ki je izšla letos, je na voljo na Misteriji.si.

MAČEHOVSKI ODNOS DRŽAVE

A po dvaindvajsetih letih novega življenja na Metelkovi ta osrednji kulturni trg ostaja še vedno anonimen, se nad neambicioznostjo oblasti huduje Marko Hren. Narod, ki ne skrbi za svoje korenine, nima možnosti za preživetje v globaliziranem svetu, opozarja.

»Ne Ministrstvo za kulturo, ne Mestna občina Ljubljana in ne kulturne inštitucije na Metelkovi se za prazno tablo imen in ulic na osrednjem slovenskem kulturnem trgu očitno ne zmenijo. Tudi na robovih kulturnega centra in v bližnji okolici ni nobene oznake ali napisu, ki bi domačine in turiste vabil v prestižni hram slovenske kulture. In da bo mera polna: Ministrstvo za kulturo ima sedež nasproti tega kulturnega centra brez imena. To kaže na pomanjkanje ponosa na našo dediščino ter na živo kulturo in ustvarjalnost.«

Tudi kozmogram ob obredni lipi nima ustreznega obeležja in ureditve. Obe obredni drevesi ob Slovenskem etnografskem muzeju kot tudi veličastne platane bi si zaslužili postavitev informativnih tabel in zaščito pred vandalizmom, pravi Marko Hren. Svečeniki Svetovnonazorske kozmološke skupnosti UPASANA – Sanjava prostost duha in njene Akademije za preučevanje naravoverskih obrednih praks Staroslavov hram s prednikom društva Slovenski

MARKO HREN

Marko Hren (1959) je bil eden od osrednjih akterjev demokratične opozicije v času osamosvajanja Slovenije, ustanovni direktor Mirovnega inštituta in pobudnik spreobrnitve vojašnice na Metelkovi v kulturni center, dolgoletni urednik Vodnarjevega lista, prvega glasnika duhovnih gibanj v Sloveniji, pobudnik in soustanovitelj prve etične trgovine pri nas. Je ustanovitelj, vodja in svečenik Svetovnonazorske kozmološke skupnosti UPASANA – Sanjava prostost duha. Dela v Službi vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko.

staroverci so obredno mesto uredili sami in na lastne stroške, Slovenski etnografski muzej je pri zaključnih delih primaknil skromen kubik okrasnega peska.

UPASANA

UPASANA – Sanjava prostost duha je registrirana skupnost po zakonu o verski svobodi, njen ustanovitelj in vodja pa je Marko Hren. Lipa in kozmogram na Metelkovi sta po UPASANSKIH aktih prvo uradno svetišče predkrščanskih kozmologij.

Obredna dejanja praviloma izvajajo zgodaj zjutraj ob sončnem vzhodu. Obredom se včasih pridružijo tudi naravoverci iz drugih držav. Avgusta 2015 so ob obredni lipi Staroslavovega hrama udeleženci Veče staroverskih rod-

noverskih skupin iz Belorusije, Ukrajine, Rusije, Poljske, Češke, Slovaške, Hrvaške, Srbije in Slovenije izvedli obred, s katerim so Lipo v kulturnem centru ob Metelkovi ulici vključili med slovanska rodoverska sveta drevesa. Obreda se je ob zori 16. avgusta leta 2015 udeležilo več kot štirideset svečnikov in prenašalcev stare vere iz slovanskega sveta pod vodstvom svečnikov, volhov in žrecev Staroslavovega hrama, UPASANI-NE akademije za preučevanje staroverskih praks. Nato so skupaj odšli na Ajdovski gradec in tam ob Lipi opravili še obred v čast prednikom. Kot pravi Marko Hren, so se svetišča slovenskih starovercev tako »upasala« v slovanski svet svetih mest.

Tatjana Svete ❁

Misteriji v živo

Zadobrovska 88, Ljubljana
Organizira: MUNAJ, Taja Vetrovec s.p.

»Duhovnost v Sloveniji nekoč in danes« – srečanje z Markom Hrenom – bo v torek, 12. novembra, ob 18. uri. Pogovor bo tekel o zanimivih odkritjih in razkritjih iz naše duhovne preteklosti ter razsvetlil pomen in razumevanje duhovnosti za naše vsakdanje življenje. Udeležbo prijavite na info@munaj.si ali z sms obvestilom na 041/677 089. Vstopnine ni.